

Kas panustamine ravimitesse on kulutus või investering?

Väino Sinisalu – EA peatoimetaja

Euroliidu tegevuse aluseks oleva Lissaboni strateegia eesmärk on tagada Euroopa konkurentsivõimelisus ja avatus, tõhus majandus- ja eelarvepoliitika ning kodanikulähedus. Viimastel aastatel on enam tähelepanu pööratud tööhõivele ja majanduskasvule ning töö tootlikkusele ja kvaliteedile. Nende eesmärkide saavutamiseks on vajalik välja töötada strateegiad igale majandusharule.

Euroopa Komisjon on ellu kutsunud Euroopa ravimifoorumi (*High Level Pharmaceutical Forum*), mille peaeesmärk nii riiklikul kui kogu Euroopa tasandil on luua konkurentsikeskkond, mis muudab ravimialased uuendused tasuvaks. Foorumi raames teevad tihedat koostööd Euroopa Komisjon ja Euroopa Ravimitootjate Liit (EFPIA – *European Federation of Pharmaceutical Industries and Association*).

Euroopa Ravimitootjate Liit ja Eesti Rahvusvaheliste Ravimitootjate Liit korraldasid 10. mail Tallinnas koosoleku-ümarlauru, kus tutvustati ravimifoorumi eesmärgi ja tegevuskava. Üritusest võtsid osa ka esindajad Lätiist ja Leedust.

Brian Ager (EFPIA) selgitas oma ettekandes ülesandeid ja meetmeid, mis on vajalikud ravimifoorumi peaeesmärgi saavutamiseks. Tema sõnul on foorumi töösse kaasatud kõik liikmesriigid ning Euroopa ravimitootjate konkurentsivõime parandamiseks peavad riigid Lissaboni strateegia raames välja töötama ja ellu viima oma eesmärgid.

Esmajoones on vaja välja töötada väärtust soodustav ravimite hinnakujunduse ja tagasimakse süsteem. Siin on vajalik kogu Euroopas kokku leppida põhimõtetes, kuidas tagada uute ravimite kiire pääs turule, luua paindlik ravimitur ja samas hoida kontrolli all kulutused ravimitele. Lähtuda ei tohi ravimi hinnast, vaid selle efektiivsusest. Tasakaalustatult tuleb käsitleda firmade

konkurentsivõime edendamist rahva tervise huvisid silmas pidades.

Äärmiselt oluline on tagada patsientidele uute ravimite kiire kättesaadavus. Selleks ei tohi mitmesuguste kaitsemeetoditega takistada uute ravimite pääsu turule. EFPIA peab vajalikuks kaotada hinnakontrolli ravimite üle, mida ei kompenseerita. Kõik riigid peaksid igakülgsest kaasa aitama innovaatiliste ravimite loomisele.

Foorum peab oluliseks tagada kõigile ELi kodanikele nende oma keeles kättesaadav info ravimite kohta. B. Ager märkis, et erinevalt teistest tootjatest on farmaatsiatööstusel paljudes riikides kehtestatud regulatsioonide tõttu peaaegu võimatu otseselt patsiendiga suhelda. Ravimiinfo kättesaadavusse tuleks suhtuda pluralistlikult: see peaks olema kättesaadav paljudest allikatest ja inimesel peaks olema vaba valik seda kasutada. Määrav ei pea olema infoallikas, vaid selle kvaliteet (tõesus, objektiivsus). Ravimifoorum peab vajalikuks tagada kõikides riikides tervishoiu jätkusuutlik rahastamine ja selleks tuleb otsida ka uusi võimalusi.

Richard Bergström Rootsist arutles võimaluste üle ravimieelarvet kontrollida. Kas panustamine ravimitesse on kulu või investering? Tema hinnangul tuleb kulusid kontrollida, kuid alati peab aru andma, mille eest maksta ja milline on tulemus.

R. Bergström illustreeris oma mõttekäiku Rootsist 2002. aasta tervishoiukulutuste näitel. Nii kulutas Rootsi siis esmatasandi ja eriarstiabile 29%, haigus hüvitustele 34,5% ning kompensatsioonidele varajase invaliidistumise tõttu 24% kogu sotsiaalsetest tervisekulutustest. Ravimid moodustasid vaid 6% kulutustest. Uued tõhusad ravimid vähendavad paljudel juhtudel haiglaravi vajadust ja invaliidistumist ning tagavad inimese parema töövõime. Võib ka nii olla, et hoides kokku ravimikulusid, kasvavad

kulutused haiglaravile ja mitmesugustele hüvitistele. Juurdumas on uus käsitlusviis, kus prioriteediks ei ole kulutuste kontrollimine, vaid uute ravi- ja diagnoosimisvõimaluste kättesaadavus – HTA (*Health Technology Assessment*). Efektiivsus on vajalik nii tervise kui ka kulutuste poolt vaadates. Seda vaatenurka ravimitele laiendades peaks töhusa toimega ravimitele tagama kiire pääsu turule ja hea kättesaadavuse neile, kes neid ravimeid vajavad. Kindlasti peab patsientidel olema ka valikuvõimalus.

R. Bergström märkis, et võrreldes Euroopaga on innovaatilised ravimid USAs kiiremini ja paremini patsientidele kättesaadavad. Tema hinnangul on arvamus geneeriliste ravimite oluliselt odavamast hinnast sageli müüt.

Magda Chlebusi (EFPIA) ettekanne “Investeeringud tervisesse genereerivad jõukust” tõi esile uue käsitluse ühiskonnaliikmete tervise ja ühiskonna tootlikkuse omavahelistest seostest. Eksperdi hinnangute alusel suurendab keskmise

eeldatava eluea pikenemine ühe aasta võrra ühiskonna tootlikkust (ÜKT) 4%; vähendades tööealiste inimeste suremust südame-veresoonkonna haigustesse 10%, suureneb ÜKT ühe inimese kohta ühe protsendi võrra. Lühidalt, inimkapital – terve ja haritud tööealine elanikkond – on ühiskonna majandusarengu vältimatu eeltingimus. Euroopa kontekstis on see Lissaboni strateegia elluviimise peamine võimalus.

Kokkuvõtlikult on Euroopa ravimifoorumi eesmärgid saavutatavad vaid juhul, kui

- kõigis liikmesmaades on ühine arusaam konkurentsivõimelisest ja jätkusuutlikust majanduskeskkonnast ning inimeste tervise (ka ravimite) osast selles;
- mõistetakse, et ravimitööstus on tihedasti seotud tervishoiusüsteemiga ja et need süsteemid mõjutavad teineteise arengut;
- tunnustatakse patsientide õigust saada parim ravitulemus ega seata takistusi ravimitööstuse uusimate saavutuste jõudmisel patsiendini.

eesiarst@eesiarst.ee